

PROVES D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT

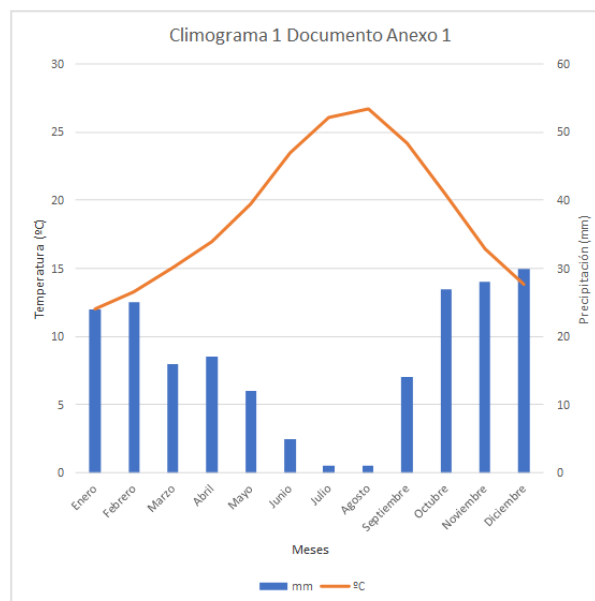
PRUEBAS DE ACCESO A LA UNIVERSIDAD

CONVOCATÒRIA: JUNY 2021	CONVOCATORIA: JUNIO 2021
Assignatura: GEOGRAFIA	Asignatura: GEOGRAFÍA

CRITERIS DE CORRECCIÓ / CRITERIOS DE CORRECCIÓN

Si l'alumnat ha respost més de quatre preguntes, sols es corregiran les quatre primeres, sense qualificar-se'n les restants
Si el alumnado ha respondido a más de cuatro, solo se corregirán las cuatro primeras, sin calificarse las restantes.

Qüestió 1 (2,5 punts)

Si el diagrama de Gausson és correcte (2 punts).

Si el diagrama de Gausson conté errors, cal descomptar:

- si la temperatura no es representa amb una línia (0,25 punts).
- si la precipitació no es representa amb barres (0,25 punts).
- si la relació entre l'escala de precipitació no és el doble que la de la temperatura (0,25 punts).
- si no es representen totes les dades o no es detallen les unitats dels eixos (0,25 punts).
- si no s'indica quin símbol representa la temperatura i quin símbol representa la precipitació (0,25 punts).
- si les dades representades no guarden relació amb el paper mil·limetrat del document Annex I (0,25 punts).

Si s'encerta la lletra correcta (D) entre les quals apareixen assenyalades en el Document 2 (0,5 punts).

Qüestió 2 (2,5 punts)

Les lletres A i B tenen un règim de precipitacions abundants, regulars i suaus. La seua amplitud tèrmica és baixa en la costa i moderada cap a l'interior (0,75 punts).

Les lletres C i D corresponen a un règim de precipitacions escasses, irregulars i tempestuoses. Les temperatures varien en funció de la latitud i distància a la mar (0,75 punts).

Lletra A clima oceànic de transició o d'interior (0,25 punts).

Lletra B clima oceànic pur o marítim (0,25 punts).

Lletra C clima mediterrani continentalitzat o d'interior (0,25 punts).

Lletra D clima mediterrani àrid (0,25 punts).

També es poden admetre com a vàlides altres denominacions climàtiques com: atlàntic, continental, sec, etc.

Qüestió 3 (2,5 punts)

La latitud d'Espanya, en la zona temperada de l'hemisferi nord, determina l'existència de dues estacions ben marcades, estiu i hivern, separades per dos de transició, primavera i tardor. A Canàries, per la seua latitud subtropical, els contrastos entre estacions són menys notoris (0,5 punts).

El relleu o l'orografia influeixen per la seua disposició, per la seua altitud i per la seua orientació:

- Els sistemes muntanyencs paral·lels a la costa frenen la influència de la mar.
- La disposició oest-est de la majoria dels relleus muntanyencs dificulta l'entrada de les masses d'aire procedents del nord o del sud. En canvi, afavoreix l'entrada de les masses d'aire de l'oest, encara que el caràcter massís de la Península fa que perden gran part de la seua humitat i extremen la seua temperatura.
- Les conques tancades per muntanyes, com les del Duero i l'Ebre, tenen precipitacions escasses, perquè les masses d'aire descarreguen la seua humitat en els sistemes muntanyencs que les voregen (1 punt).

La influència de la mar és escassa a causa de la seua gran amplària, a les seues costes retallades, i a l'existència de relleus muntanyencs paral·lels a la costa. Aquest fet estableix clares diferències climàtiques entre una estreta perifèria, oberta a la mar, i un ample nucli de terres interiors caracteritzat per la continentalitat (0,5 punts).

La situació geogràfica d'Espanya entre dues grans masses d'aigua marina (Atlàntic i Mediterrani), i entre dos continents (Europa i Àfrica), la converteix en lloc de cruïlla de masses d'aire de propietats diferents. Canàries rep també influències atmosfèriques diferents a causa de la seua insularitat i a la proximitat de les costes africanes (0,5 punts).

Qüestió 4 (2,5 punts)

És una funció natural de l'atmosfera, realitzada pel vapor d'aigua, el diòxid de carboni (CO_2) i el metà (CH_4). Deixa passar la radiació solar, però reté part de la calor irradiada per la superfície terrestre. Sense aquesta funció, la temperatura mitjana del planeta seria de $-18\text{ }^\circ\text{C}$ en lloc dels $15\text{ }^\circ\text{C}$ actuals (1 punt).

Causes artificials que incrementen les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle i provoquen un augment global de la temperatura de la Terra que provoca l'escalfament global i el canvi climàtic:

- La crema de combustibles fòssils.
- Les emissions industrials.
- La contaminació per vehicles amb motor de combustió.
- Els incendis i la desforestació (1 punt).

Conseqüències del canvi climàtic:

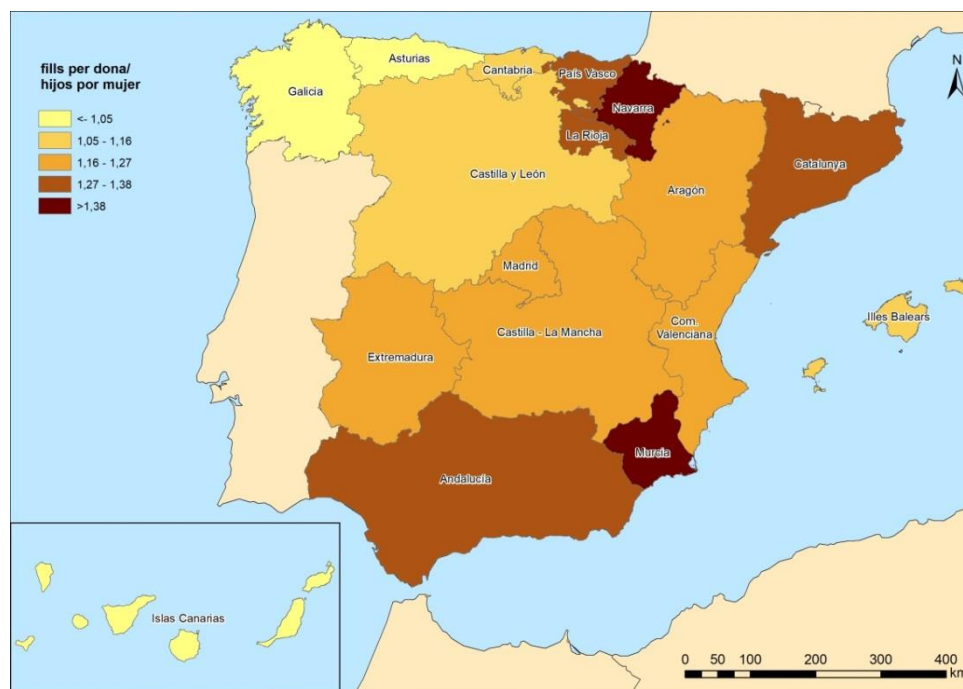
- La pujada prevista de les temperatures entre $1\text{ }^\circ\text{C}$ i $6\text{ }^\circ\text{C}$ per al segle XXI.
- L'increment de fenòmens meteorològics extrems com a sequeres i inundacions.
- La pujada del nivell de mar per la fusió dels gels polars.
- La reducció de la biodiversitat (0,5 punts).

Qüestió 5 (2,5 punts)

L'alumnat haurà de construir un mapa de corpetes de 4 o 5 intervals, col·locar correctament el títol del mapa, la llegenda i la font (0,25 per a cadascun d'ells), incloure-hi cada comunitat dins del grup correcte respecte de les seues dades (1 punt, descomptant 0,2 punts per cada error) i establir una gradació coherent i clara, amb major intensitat en els valors més elevats (0,75 punts).

Un exemple podria ser el següent:

COMUNITATS AUTÒNOMES ESPANYOLES: NOMBRE MITJÀ DE FILLS PER DONA EN 2019

Font/Fuente: INE: *Indicadores Demográficos Básicos*

Qüestió 6 (2,5 punts)

Es valorarà amb fins a 0,5 punts cadascun dels apartats correctes. Sense que pugui establir-se una única definició com a vàlida, podrien considerar-se com a correctes les que s'aproximaren a les següents:

Creixement natural: variació positiva o negativa de la població d'un lloc en funció dels seus naixements i defuncions. La taxa de creixement natural és el resultat de la diferència positiva o negativa entre les taxes de natalitat i mortalitat.

Esperança de vida: índex demogràfic que fa referència al nombre mitjà d'anys que pot viure una persona en un país determinat depenent de l'any de naixement i d'aspectes com les condicions de salut i desenvolupament d'aquell lloc. Sol ser major per als països desenvolupats i per a la població femenina. L'esperança de vida mitjana pot calcular-se en nàixer o a partir d'una edat determinada.

Mortalitat infantil: indicador demogràfic que relaciona les defuncions de xiquets menors d'un any amb el total de xiquets menors d'un any (sol expressar-se en tants per mil). Generalment es relaciona amb el nivell de desenvolupament socio sanitari d'un lloc.

Immigració: població que arriba a residir a un lloc procedent des d'altres territoris. Entre les causes principals es troben les econòmiques –cerca d'ocupació o de millors condicions laborals- o les polítiques. Les persones que realitzen aquest procés es denominen immigrants.

Padró d'habitants: és el registre administratiu que inclou als veïns, habitants residents en un municipi, i les seues característiques bàsiques (sexe, edat, lloc d'origen...). És la prova de la residència en un lloc i del domicili habitual d'una persona.

Qüestió 7 (2,5 punts)

L'alumnat ha d'aplicar correctament el concepte del creixement vegetatiu com una relació entre els naixements i les defuncions, o els seus índexs associats (0,5 punts).

La tendència del creixement vegetatiu espanyol, si la comparem amb els anys setanta, ha sigut, en general, clarament decreixent, motivada per la forta caiguda de la natalitat i un increment de la mortalitat, lligada al fort procés d'envelliment (0,5 punts).

Una part de l'explicació estarà lligada a la reducció de la natalitat, en funció de tota una sèrie de raons com ara: els menor nombre de casaments, les unions més tardanes, els fills a edats més avançades...

I aquestes, al seu torn, lligades a: problemes d'accés a l'habitatge i a l'ocupació estable, els canvis de mentalitat, l'accés a mitjans anticonceptius...

Una explicació prou àmplia i raonada de la caiguda de la natalitat serà valorada amb fins a 0,75 punts.

Quant a l'explicació del repunt de la taxa de mortalitat haurà d'explicar-se en funció d'aspectes contradictoris, perquè s'ha produït amb reducció significativa de la mortalitat infantil i increment de l'esperança de vida, per causes com l'alimentació sana, la sanitat generalitzada, l'accés a l'esport..., però també amb una forta tendència a l'envelliment perquè la natalitat tan reduïda ha impedit la renovació suficient de la població per la base.

Una explicació suficient i raonada de tot això podrà ser valorada amb fins a 0,75 punts.

A l'estudiantat que siga capaç, a més, d'explicar la influència de la immigració en aquest procés, amb la seua influència en un cert rejuveniment i en un lleuger increment de la natalitat, podrà compensar-se-li qualsevol manca en els aspectes anteriors amb fins a 0,5 punts.

Qüestió 8 (2,5 punts)

La pregunta és oberta i pot ser plantejada de manera ben diferent, encara que sempre haurà de fer-se de manera sistemàtica i fonamentada, amb arguments raonables.

Entre les principals **conseqüències demogràfiques** podem citar:

- una reducció de les taxes de natalitat i un increment de les de mortalitat;
- una tendència a la reducció de la població o la necessitat de recórrer a una immigració molt nombrosa;
- una major desigualtat territorial perquè l'envelliment seria molt notable en molts municipis molt envellits...

(Aquests factors demogràfics seran valorats amb fins a 1 punt).

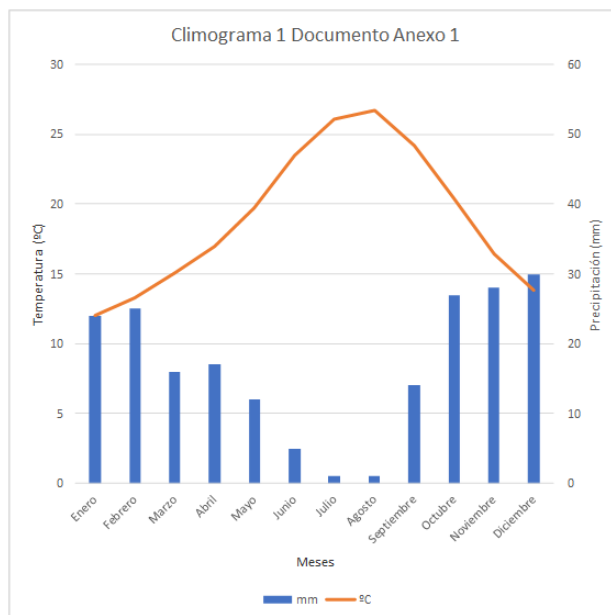
Entre les **conseqüències socials**, que són més i més variades, i lligades a molts altres factors, podem citar:

- l'impacte sobre les pensions, doncs en incrementar-se els perceptors i reduir-se els qui aporten fons pot tindre conseqüències negatives;
- transformacions en l'estructura sanitària del país, davant les majors exigències i les malalties i problemes lligats a la vellesa;
- l'increment de les persones dedicades a les cures, tant en l'escala privada com en les xarxes públiques;
- un replantejament de les mateixes ciutats per a assumir un percentatge elevat de població d'edat avançada;
- una tendència cap al conservadorisme social, molt més palès en els majors que en els joves...

(Aquests factors socials, o altres que cite raonadament l'alumnat, seran valorats amb fins a 1,5 punts).

Una bona qualitat expositiva i argumentativa podrà matisar moderadament la qualificació global.

Cuestión 1 (2,5 puntos)

Si el diagrama de Gausson es correcto (2 puntos).

Si el diagrama de Gausson contiene errores, hay que descontar:

- si la temperatura no se representa con una línea (0,25 puntos).
- si la precipitación no se representa con barras (0,25 puntos).
- si la relación entre la escala de precipitación no es el doble que la de la temperatura (0,25 puntos).
- si no se representan todos los datos o no se detallan las unidades de los ejes (0,25 puntos).
- si no se indica qué símbolo representa la temperatura y qué símbolo representa la precipitación (0,25 puntos).
- si los datos representados no guardan relación con el papel milimetrado del documento Anexo I (0,25 puntos).

Si se acierta la letra correcta (D) entre las que aparecen señaladas en el Documento 2 (0,5 puntos).

Cuestión 2 (2,5 puntos)

Las letras A y B tienen un régimen de precipitaciones abundantes, regulares y suaves. Su amplitud térmica es baja en la costa y moderada hacia el interior (0,75 puntos).

Las letras C y D corresponden a un régimen de precipitaciones escasas, irregulares y tormentosas. Las temperaturas varían en función de la latitud y distancia al mar (0,75 puntos).

Letra A clima oceánico de transición o de interior (0,25 puntos).

Letra B clima oceánico puro o marítimo (0,25 puntos).

Letra C clima mediterráneo continentalizado o de interior (0,25 puntos).

Letra D clima mediterráneo árido (0,25 puntos).

También se pueden admitir como válidas otras denominaciones climáticas como: Atlántico, Continental, Seco, etc.

Cuestión 3 (2,5 puntos)

La latitud de España, en la zona templada del hemisferio norte, determina la existencia de dos estaciones bien marcadas, verano e invierno, separadas por dos de transición, primavera y otoño. En Canarias, por su latitud subtropical, los contrastes entre estaciones son menos notorios (0,5 puntos).

El relieve o la orografía influyen por su disposición, por su altitud y por su orientación:

- Los sistemas montañosos paralelos a la costa frenan la influencia del mar.
- La disposición oeste-este de la mayoría de los relieves montañosos dificulta la entrada de las masas de aire procedentes del norte o del sur. En cambio, favorece la entrada de las masas de aire del oeste, aunque el carácter macizo de la Península hace que pierdan gran parte de su humedad y extremen su temperatura.

- Las cuencas encerradas por montañas, como las del Duero y el Ebro, tienen precipitaciones escasas, pues las masas de aire descargan su humedad en los sistemas montañosos que las bordean (1 punto).

La influencia del mar es escasa debido a su gran anchura, a sus costas recortadas, y a la existencia de relieves montañosos paralelos a la costa. Este hecho establece claras diferencias climáticas entre una estrecha periferia, abierta al mar, y un ancho núcleo de tierras interiores caracterizado por la continentalidad (0,5 puntos).

La situación geográfica de España entre dos grandes masas de agua marina (Atlántico y Mediterráneo), y entre dos continentes (Europa y África), la convierte en lugar de encrucijada de masas de aire de propiedades distintas. Canarias recibe también influencias atmosféricas diferentes debido a su insularidad y a la proximidad de las costas africanas (0,5 puntos).

Cuestión 4 (2,5 puntos)

Es una función natural de la atmósfera, realizada por el vapor de agua, el dióxido de carbono (CO₂) y el metano (CH₄). Deja pasar la radiación solar, pero retiene parte del calor irradiado por la superficie terrestre. Sin esta función, la temperatura media del planeta sería de -18°C en lugar de los 15°C actuales (1 punto).

Causas artificiales que incrementan las emisiones de gases de efecto invernadero y provocan un aumento global de la temperatura de la Tierra que provoca el calentamiento global y el cambio climático:

- La quema de combustibles fósiles.
- Las emisiones industriales.
- La contaminación por vehículos con motor de combustión.
- Los incendios y la deforestación (1 punto).

Consecuencias del cambio climático:

- La subida prevista de las temperaturas entre 1°C y 6°C para el siglo XXI.
- El incremento de fenómenos meteorológicos extremos como sequías e inundaciones.
- La subida del nivel de mar por la fusión de los hielos polares.
- La reducción de la biodiversidad (0,5 puntos).

Cuestión 5 (2,5 puntos)

El alumnado deberá construir un mapa de coropletas de 4 o 5 intervalos, colocar correctamente el título del mapa, la leyenda y la fuente (0,25 para cada uno de ellos), incluir a cada comunidad dentro del grupo correcto respecto a sus datos (1 punto, descontando 0,2 puntos por cada error) y establecer una gradación coherente y clara, con mayor intensidad en los valores más elevados (0,75 puntos).

Un ejemplo podría ser el siguiente:

COMUNIDADES AUTÓNOMAS ESPAÑOLAS: NÚMERO MEDIO DE HIJOS POR MUJER EN 2019

Font/Fuente:INE: *Indicadores Demográficos Básicos*

Cuestión 6 (2,5 puntos)

Se valorará con hasta 0,5 puntos cada uno de los apartados correctos. Sin que pueda establecerse una única definición como válida, podrían considerarse como correctas las que se aproximaran a las siguientes:

Crecimiento natural: Variación positiva o negativa de la población de un lugar en función de sus nacimientos y defunciones. La tasa de crecimiento natural es el resultado de la diferencia positiva o negativa entre las tasas de natalidad y mortalidad.

Esperanza de vida: Índice demográfico que hace referencia al número medio de años que puede vivir una persona en un país determinado dependiendo del año de nacimiento y de aspectos como las condiciones de salud y desarrollo de ese lugar. Suele ser mayor para los países desarrollados y para la población femenina. La esperanza de vida media puede calcularse al nacer o a partir de una edad determinada.

Mortalidad infantil: Indicador demográfico que relaciona los fallecimientos de niños menores de un año con el total de niños menores de un año (suele expresarse en tantos por mil). Generalmente se relaciona con el nivel de desarrollo socio-sanitario de un lugar.

Inmigración: Población que llega a residir a un lugar procedente desde otros territorios. Entre las causas principales se encuentran las económicas –búsqueda de empleo o de mejores condiciones laborales- o las políticas. Las personas que realizan este proceso se denominan inmigrantes.

Padrón de habitantes: Es el registro administrativo que incluye a los vecinos, habitantes residentes en un municipio, y sus características básicas (sexo, edad, lugar de origen...). Es la prueba de la residencia en un lugar y del domicilio habitual de una persona.

Cuestión 7 (2,5 puntos)

El alumnado deberá aplicar correctamente el concepto del crecimiento vegetativo como una relación entre los nacimientos y las defunciones, o sus índices asociados (0,5 puntos).

La tendencia del crecimiento vegetativo español, si la comparamos con los años setenta, ha sido, en general, claramente decreciente, motivada por la fuerte caída de la natalidad y un incremento de la mortalidad, ligada al fuerte proceso de envejecimiento (0,5 puntos).

Una parte de la explicación estará ligada a la reducción de la natalidad, en función de toda una serie de razones como: los menores casamientos, las uniones más tardías, los hijos a edades más avanzadas...

Y estas, a su vez, ligadas a: problemas de acceso a la vivienda y al empleo estable, los cambios de mentalidad, el acceso a medios anticonceptivos...

Una explicación suficientemente amplia y razonada de la caída de la natalidad será valorada con hasta 0,75 puntos.

En cuanto a la explicación del repunte de la tasa de mortalidad deberá explicarse en función de aspectos contradictorios, pues se ha producido con reducción significativa de la mortalidad infantil e incremento de la esperanza de vida, por causas como la alimentación sana, la sanidad generalizada, el acceso al deporte..., pero también con una fuerte tendencia al envejecimiento porque la natalidad tan reducida ha impedido la renovación suficiente de la población por la base.

Una explicación suficiente y razonada de todo ello podrá ser valorada con hasta 0,75 puntos.

Al estudiantado que sea capaz, además, de explicar la influencia de la inmigración en este proceso, con su influencia en un cierto rejuvenecimiento y en un ligero incremento de la natalidad, podrá compensarse cualquier carencia en los aspectos anteriores con hasta 0,5 puntos.

Cuestión 8 (2,5 puntos)

La pregunta es abierta y puede ser planteada de manera bien diferente, aunque siempre deberá hacerse de manera sistemática y fundamentada, con argumentos razonables.

Entre las principales **consecuencias demográficas** podemos citar:

- una reducción de las tasas de natalidad y un incremento de las de mortalidad;
- una tendencia a la reducción de la población o la necesidad de recurrir a una inmigración muy numerosa;
- una mayor desigualdad territorial pues el envejecimiento sería muy notable en muchos municipios muy envejecidos...

(Estos factores demográficos serán valorados con hasta 1 punto).

Entre las **consecuencias sociales**, que son más y más variadas, y ligadas a muchos otros factores, podemos citar:

- el impacto sobre las pensiones, pues al incrementarse los perceptores y reducirse quienes aportan fondos puede tener consecuencias negativas;
- transformaciones en la estructura sanitaria del país, ante las mayores exigencias y las enfermedades y problemas ligados a la vejez;
- el incremento de las personas dedicadas al cuidado, tanto en la escala privada como en las redes públicas;
- un replanteamiento de las propias ciudades para asumir un porcentaje elevado de población de edad avanzada;
- una tendencia hacia el conservadurismo social, mucho más patente en los mayores que en los jóvenes...

(Estos factores sociales, u otros que cite razonadamente el alumnado, serán valorados con hasta 1,5 puntos).

Una buena calidad expositiva y argumentativa podrá matizar moderadamente la calificación global.